

MTÜ Eesti Taaskasutusorganisatsioon

ROHELISE PUNKTI

INFO

LEHT

NR. 11, november 2016

Hüvasti, kilekott!

Inimene on olnud ajast-aega suurepärase leiutaja - ajendatuna vajadusest ning sõltuvalt võimekusest ja võimalustest (või pimedate juhuse läbi) on leiutatud kõik asjad: rattast tehnikasintellektini.

Üks esimesi plastikusarnaseid materjale (tselluloid) avastati 1863. aastal, kui USA piljarditöösturid kuulutasid välja 10 000 dollari suuruse preemia, leidmaks alternatiivi elevantdiluule, mida seni kasutati piljardikuulide valmistamiseks. Aastal 1933 avastati pooleldi juhuslikult polüeteen, millest toodetakse näiteks šampoonipudeleid, juhtmeid, kilekotte. Esimesed patendid sangadega kilekottidele anti 1950ndate aastate alguses.

Paraku on leiutistel nagu tegudelgi tagajärjed või tulemused, mis mõjutavad ümbritsevat. Paljud leiutised hakkavad aja möödudes kontrollimatult oma elu elama ja probleeme tekitama.

Täna oleme otsimas lahendust, mis päästaks maailma kilekottide hävitava mõju alt. Plastikandekottide sattumine loodusesse saastab keskkonda ja ohustab ökosüsteeme kogu maailmas. Keskkonnaministeerium on saatnud kooskõlastusringile pakendiseaduse muutmise seaduse eelnõu, mille järgi ei tohi pärast 31. detsembrit 2018 õhukesi ja eriti õhukesi kilekotte tarbijatele tasuta jagada. Seadusemuudatuse eesmärk on vähendada negatiivset mõju keskkonnale, soodustada jäätmetekke vältimist ja ressursside tõhusamat kasutamist. Eelnõu kohaselt tuleks müügikohtades pakkuda plastikandekottide kõrval alternatiivseid võimalusi, näiteks paberkotte või võrke. Pakendiettevõtjad, kes tegutsevad üle 100 m² suurusel pinnal, peavad hakkama arvestust pidama tarbijatele müüdavate või antavate plastikandekottide kohta.

Vaevalt oskas saksa keemik Hans von Pechmann 1898. aastal polüetüleeni sünteesides aimata, kuidas mõjutab tema leiutis aastasadade möödudes meie elu ja looduskeskkonda.

ETO osales mitmel jäätmete liigiti kogumise teemalisel seminaril

Keskonnaamet ja Keskkonnaministeerium korraldasid kohalike omavalitsuste esindajatele piirkondlikud seminarid „Jäätmete liigiti kogumise edendamine kohalikus omavalitsuses, 2016“, mis toimusid septembrikuu jooksul Pärnus, Tartus, Rakveres ja Tallinnas.

Lektoriteks olid Keskonnaameti, Keskkonnaministeeriumi ja MTÜ Eesti Taaskasutusorganisatsioon (ETO) esindajad. Eesmärgiks oli jagada infot jäätmete liigiti kogumise hetkeolukorrast ja suundadest ning anda võimalus jäätmevaldkonna arendamise teemal kogemusi ning mõtteid vahetada.

Kindlasti mõtles ta diasometaani kuumutades häid mõtteid, ilmselt nagu Alfred Nobelgi, enne kui asi käest ära läks.

Asjad ei ole kahjulikud, kui neid headel eesmärkidel ja mõistlikult kasutada. Mis aga motiveeriks meid elama säästvalt ja mõtlema loovalt? Ehk on aeg panna välja üle aegade suurim auhinnaraha plastikut asendava materjali leiutajale.

Siret Kivilo
ETO juhatuse liige

ETO tegevustest ja koostööst kohalike omavalitsustega andis ülevaate juhatuse liige Siret Kivilo.

Lisaks tutvustas Keskonnaameti esindaja Reet Siilaberg jäätmete liigiti kogumise edendamist 2016. aastal läbi viidud küsitluse tulemuste põhjal. Ministeeriumi esindajad Marika Siht, Kaire Kikas ja Peeter Eek rääkisid olmejäätmete ja pakendijäätmete kogumise korraldusest kohalikes omavalitsustes ning valgustasid seniseid probleeme ja uuemaid arenguid.

Kõik osalejad olid ühel meelel, et inimestega näost näkku rääkides saavad paljud küsimused vastuse lihtsamini kui muidu.

ETO klientide pakendikoguste ja taaskasutuse ülevaade

2015. aasta kokkuvõttena saame oma klientidele kinnitada, et Eesti Taaskasutusorganisatsioon MTÜ on olnud oma klientidele usaldusväärne partner ning kõik oma kohustused pakendi kogumise ja taaskasutamise osas õigeaegselt ja vastutustundlikult täitnud.

2015. aastal töid ETO kliendid Eesti turule kokku 41 436 tonni pakendit, mis on 3% rohkem võrreldes aasta varasemaga. Turule toodud pakendikogusid jagunesid täpselt pooleks – müügipakendid moodustasid 50% ning teise poole moodustasid veo- ja rühmapakendid. Deklareeritavate koguste suurenemisele on eelkõige kaasa aidanud uued liitunud ettevõtted, kes on leidnud Rohelise Punkti organisatsioonis parima partneri pakendialaste kohustuste täitmisel.

Deklareeritud materjale liigiti analüüsidest võib öelda, et kõige rohkem toodi Eesti turule kaupu papp- ja paberpakendis, mis moodustas kokku 13 392 tonni ehk 32% ETOle deklareeritud pakendite kogumassist. Puitu toodi ETO klientide poolt Eesti turule 10 362 tonni ehk 25% üldmassist.

Mainitud liikidele järgnesid: plastpakend 9279 tonniga, klaaspakend 6589 tonniga ning metallpakend 1814 tonniga. Võrreldes aasta varem ETOle deklareeritud kogustega on suurenenud enamiku pakendiliikide kogused.

Aasta-aastalt on kasvanud ka ETO poolt kogutud ja taaskasutatud pakendikogused. 2015. aastal suunas ETO taaskasutusse ~25 500 tonni erinevaid pakendijäätmeid.

ETO turundustegevus

ETO turunduse põhiprojektideks olid 2015. aastal elanikkonna teavitamine pakendijäätmete sorteerimisest ja kogumisest ning laste koolitamine – läbi aasta toimusid Rohelise Punkti pakendikoolitused lasteaedades ja koolides. Kui kahel varasemal aastal viidi suurim teavituskampaania pakendite sorteerimisest läbi Narva lasteaedades, siis 2015. a. said suurima tähelepanu osaliseks Pärnu piirkonna lasteaiaid.

ETO kulutas avalikkuse ja tarbijate teavitamiseks 2015. aastal 37 690 EURi. Suurim tarbijatele suunatud pakendite sorteerimisele kutsuv teavitusprojekt oli telekampaania „Aitäh, et sorteerid“, kus Teet Margna, Vladislav Koržets ning Indrek Vaheoja kutsusid inimesi üles pakendeid sorteerima.

Suur tänu ETO klientidele meeldiva koostöö eest ning loodame jätkuvalle koostööle edaspidi!

Rainer Ramjalg
Turundus- ja müügijuht

Ringmajanduse arutelu on jätkumas

Ringmajanduse pakett on ambitsioonikas ning suure mõjuga keskkonnakaitsealane meede. Lisaks keskkonna olukorra parandamisele peaks Ringmajandus arendama ümbertöötlemise tehnoloogiaid, looma uusi töökohti, kaasama investeringuid, pikendama toodete ja pakendite kasutusiga ja saavutama põhimõtteliselt jäätmevaba ühiskonna.

Näiteks olmejäätmete ringlussevõtt peaks 2030. aastal olema saavutanud 65% taseme, hetkel on see Eestis natuke üle 30%. Pakendijäätmete ringlussevõtt peaks samal ajal jõudma 75% tasemele, mis praegu on Eestis üle 60%. Seejuures jäätmete energiakasutust ehk põletamist Ringmajanduses enam ei arvestata kui ringlussevõttu.

Huvigrupid on eelnõu kujundamisel aktiivselt kaasa löomas ja nii ettepaneku sisu kui juriidiliste terminite osas käib elav arutelu ja tehtud on arvukalt täiendusettepanekuid (ligi 2000). Seisukohti kujundavad ja väljendavad valdavalt erialaliidud ja suuremate EL liikmesriikide parlamendikomisjonid. Eesti on minu andmetel esitanud Ringmajanduse paketi osas ühe ettepaneku: sihtarvude saavutamise edasi lükkamine 5 aasta võrra. Sarnase ettepaneku on teinud ka mitmed teised Ida-Euroopa riigid. Arvestades Eesti elanikkonnalt jäätmete liigiti kogumise praegust seisut ja teise tooraine ümbertöötlusvõimaluste vähesust, on see suhteliselt mõistlik ettepanek. Mis aga paraku ei vii meid eesmärgile lähemale ega arenda taaskasutussüsteemi.

Euroopa tootjavastutusorganisatsioonide assotsiatsioon EXPRA on Ringmajanduse paketi osas kujundanud järgmised seisukohad:

1. Tootjavastutusorganisatsioonide definitsioon tuleks määratleda järgmiselt: tootjavastutusorganisatsioonid pakuvad üldisest avalikust huvist lähtuvat teenust, panustades keskkonnakaitse, majanduslikku efektiivsust ja sotsiaalsesse vastutusse. Tootjavastutusorganisatsioonide mittetulunduslik olemus peaks olema kajastatud seadusloomes.
2. Tootjavastutusorganisatsioonide toimimise põhimõtted peaksid olema kajastatud nii EL Jäätmedirektiivis kui ka Pakendi ja Pakendijäätmete Direktiivis selliselt, et oleks tagatud organisatsioonide efektiivne panus vastavalt ühiskonna huvidele. (Hetkel puudub EL tasandil tootjavastutusorganisatsiooni kirjeldus.)
3. Pakendiettevõtte finantseerivad pakendijäätmete kogumist ja taaskasutust ainult selles mahus, mis otseselt puudutab pakendijäätmete käitlemist ja taaskasutusse suunamist.

4. Prügistamine on tarbijate väärkäitumise tagajärg. Prügistamise vähendamist tuleks seetõttu vaadelda kui jäätmetekke vältimise abinõu, kus kõik osapooled vastutavad ühiselt.

5. Taaskasutuse mõõdupunkt peaks olema vastavat teenust pakkuva tehase väravas. Üleantav teisene tooraine peaks vastama teatud kvaliteedistandardile. Selline süsteem tagab parima taaskasutuse kvaliteedi ja koguste jälgitavuse.

6. Riikliku jäätmearuandluse kvaliteet peaks paranema, et tagada andmete usaldatavus ja jõuda taaskasutuse reaalse eesmärgideni.

Kindlasti on täiendusettepanekute ring palju laiem, kuid kuna EXPRA ressursid on piiratud, siis eelistatakse keskenduda kõige olulisematele punktidele, nendele, mis kõige rohkem kajastavad liikmete ühishuviseid.

Näiteks Saksamaa on Ringmajanduse kohta minu andmetel tõstatanud küsimuse, et sihtarvud on liialt kõrged ja seda olukorras, kus paljude riikide statistika pole korras. Usutavasti on seetõttu ka sihtarvude osas oodata rohkem paindlikkust ja realistlikumaid eesmärke.

Arvestades teema keerukust ja kokkupuudet paljude majandushuvidega, võtab Ringmajanduse paketi valmimine kindlasti veel omajagu aega. Aga kui vaidlused vaieldud ja asi ametlik, siis hakkab Ringmajandus otseselt puudutama nii tootmisettevõtteid (sh pakenditootjaid), tarbijaid, jäätmekäitlejaid kui ka seadusandjaid. Kuna kõik ETO kliendid tegelevad tootmise või toodete maaletoomisega, siis Ringmajandus saab otseselt ka kõiki mõjutama.

Hoiaime ETO kliente ka edaspidi teema arengutega kursis. Keskkonnakomisjoni ENVI hääletus eelnõu täienduste osas on praegu määratud 24. jaanuariks 2017.

Üllar Huik
Finants- ja arendusjuht

RP Pakend – parim jäätmelahenduste pakkuja

RP Pakend OÜ missiooniks on pakkuda pakendiettevõtetele laiendatud tootjavastutuse valdkonna parimat teenust. RP Pakend on pakendijäätmete kogumise, käitluse ja taaskasutusse suunamisega tegelemas juba kuuendat aastat. Ettevõtte käive on 5 miljoni euro tasemel ja käideldavate pakendijäätmete aastane maht läheneb 30 000 tonnile.

RP Pakend kogub pakendijäätmeid praktiliselt kõikjalt üle Eesti, nii elanikkonnalt kui ka ettevõtetelt. Ümbertöödeldud pakendijäätmed suunatakse taaskasutusse nii Eestisse, Euroopa Liitu kui ka Aiasiasse.

Pakendijäätmete vastuvõtt elanikkonnalt toimub avaliku konteinerivõrgustiku kaudu.

Pakendiettevõtetele pakub RP Pakend individuaalseid lahendusi, lähtudes kliendi tegevuse eripäradest. Koostöö alguses kaardistavad meie eksperdid ettevõtte jäätmevood ja hindavad võimalikku kokkuhoiu ning parenduskohti. Tingimuste sobivusel paigaldatakse koostöö järgmises faasis pakendiettevõtte juurde sobivad kogumisvahendid. Edaspidiselt osutame kogumisvahendite tühjendusteenust, hooldust ning kogutud pakendijäätmete sorteerimist, pressimist ning taaskasutusse suunamist.

RP Pakendi kliendid saavad alati personaalse, professionaalse ja kiire teeninduse.

Meie efektiivsusele suunatud pakendikäitluse väärtusahela juhtimine on andnud häid tulemusi. Eesmärgiks on logistika- ja sorteerimisvõimekuse jätkuv tõstmine ning väärtusliku teisese toorme osakaalu suurendamine. Teisese toorme müük omakorda võimaldab vähendada tootjate tehtavaid kulutusi pakendite kogumisele ja taaskasutusele.

Eelmisel aastal käivitatud kaasaegne pakendijäätmete sorteerimisliin on oluliselt kasvatanud nii käideldavate pakendijäätmete kogust kui ka kvaliteeti. Investeeringut kaasrahastas EL Ühtekuuluvusfond KIKi vahendusel. Uus sorteerimisliin on oluliselt parandanud ettevõtte võimekust eelkõige avaliku konteinerpargi kui ka ettevõtete pakendijäätmete voo teenindamisel.

RP Pakend peamine tegevussuund saab ka edaspidi olema pakkuda valdkonna parimat teenust ja efektiivsemaid pakendilahendusi.

Ahto Hunt
RP Pakend OÜ juhatuse liige

Elanikkonna küsitlusuuring „Pakendijäätmetega ümberkäimine 2016“

ETO viis sel aastal koostöös TVO ja Turu-uuringute ASga läbi küsitlusuuringu pakendijäätmete ümberkäimise kohta Eesti elanike puhul.

2013. aastal läbi viidud küsitlus näitas, et 40% elanikest viskab enamasti pakendijäätmed koos muude jäätmetega olmeprügikonteinerisse, 22% viskab osa olmeprügisse ja osa viib pakendikonteineritesse/jäätmejaamadesse ning 24% viib kõik pakendid sorteeritult vastavatesse konteineritesse/jäätmejaamadesse. 2013. aastal läbi viidud küsitluse andmetel koguti eraldi eelkõige paberit/pappi.

Ka 2016. a. läbi viidud küsitluse andmetel käitatakse erinevate pakendiliikidega erinevalt. Vastava pakendiliigi konteinerisse või jäätmejaama viiakse üldjuhul klaasi ning paberit/pappi (56-57% elanikest). Ülejäänud pakendiliikidega toimib nii alla poole elanikkonnast – plastikjäätmete puhul 42%, tetrapakendite puhul 33% ning metallijäätmete puhul 37%.

Küsitluse andmetel viiakse jäätmed spetsiaalsesse konteinerisse/jäätmejaama enamasti sorteeritult või puhtana. Vähem on neid, kes viivad sinna sorteerimata või määrdunud pakendeid.

Olmeprügisse jõuavad põhiliselt tetrapakendid ning plastikjäätmed – (vastavalt 56% ja 49% elanikest viskab enamasti olmeprügisse).

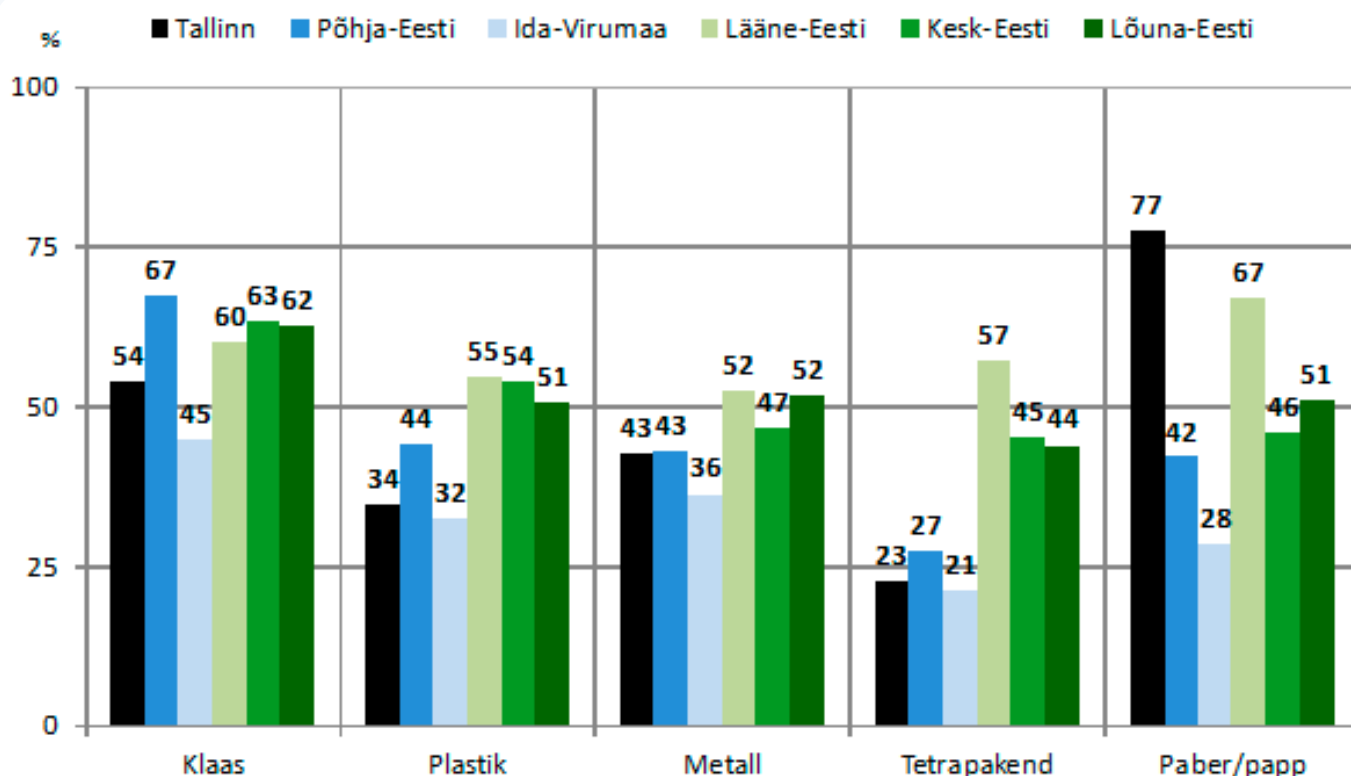
Paberi/papi puhul on küllaltki levinud ka selle põletamine – sel moel vabaneb paberjäätmetest 22% elanikest. Tetrapakendeid on harjunud põletama 5% küsitletutest. Elanikest 5% viib metallijäätmed enamasti kokkuostu.

Eri piirkondade võrdlus pakendijäätmete kogumisel – kui suur hulk elanikest viib pakendid vastava pakendiliigi konteinerisse või jäätmejaama.

Regioonide võrdluses iseloomustab keskmisest hooletum suhtumine jäätmete sorteerimisse Ida-Virumaa elanikke. Klaaspakendeid ja metalli ollakse seal suhteliselt sageli harjutud jätma lihtsalt pügikasti kõrvale, paberit/pappi aga viskama olmeprügisse.

Klaaspakendite sorteerimisega paistavad silma Põhja-Eesti elanikud, plastiku, metalli ja tetrapakendite sorteerimisega Lääne-, Kesk- ja Lõuna-Eesti elanikud. Paberi/papi viimine konteinerisse/jäätmejaama on keskmisest levinum Tallinnas, mujal on üsna tavaline vastava pakendiliigi põletamine.

Väiksemates linnades ja maa-asulates on pakendijäätmete sorteerimine enam levinud kui suuremates linnades (Tallinn, Tartu, Pärnu, Narva, Kohtla-Järve). Erandiks on ümberkäimine paberi/papiga, mida väiksemates asulates

(kus on rohkem ahiküttega maju, aga tõenäoliselt ka vähem kogumiskonteinereid) sageli põletatakse.

Üldjuhul on jäätmete sorteerimine enam levinud vanemates vanuserühmades ning eestikeelses elanikkonnas.

Peamised takistused pakendijäätmete sorteerimisel

Seda, miks ei viida kõiki majapidamises tekkinud ilma pandimärgita pakendijäätmeid vastavatesse kogumiskonteineritesse, põhjendati kõige sagedamini sellega, et konteinerid asuvad kaugel (21%), see on ebamugav ja tülikas tegevus (17%) ning et majapidamises pole ruumi jäätmete eraldi sortimiseks (15%). Elanikest 13% polnud teadlik, kuhu pakendijäätmed viia, ning 5% ei teadnud, mida viia. Võrreldes eelnevate küsitlustega pole sellel teemal antud põhjenduste struktuur muutunud.

Mis motiveeriks käitumist muutama?

Küsitlute arvates ärgitaks neid pakendijäätmeid sorteerima eelkõige see, kui kogumiskonteinerid oleksid kodule lähemal (29%) ning kogumispunkte oleks rohkem (25%). Samad põhjused olid esikohal ka varasemates uuringutes. Senisest tõhusam teabe jagamine võiks hoolikamale sorteerimisele kaasa aidata 11% vastajate arvates.

Kontaktandmed:

Eesti Taaskasutusorganisatsioon MTÜ
Mustamäe tee 24, 10621 Tallinn
Tel.: 640 3240
Faks: 640 3248
E-mail: eto@eto.ee

Kontakt:

Juhatuse liige:	Siret Kivilo	640 3245 / 510 8551	siret@eto.ee
Raamatupidaja - büroojuht:	Merle Männik	640 3240	eto@eto.ee
Turundus- ja müügijuht:	Rainer Ramjalg	640 3246 / 502 2385	rainer@eto.ee
Finants- ja arendusjuht:	Üllar Huik	640 3244 / 508 9193	ullar@eto.ee